

GÜNDEM BAKIŞ

MART-2022-34.Sayı



✉ guvsam@istinye.edu.tr @isuguvssam 🌐 guvsam.istinye.edu.tr



Başta Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere, tüm şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyoruz.

Savaşı Anlamak: Rusya-Ukrayna Savaşı Üzerinden Analiz

Güvenlik ve Savunma Stratejileri Uygulama ve Araştırma Merkezi (GÜVSAM) tarafından düzenlenen online panele davetlisiniz.



Doç. Dr.
Fahri Erenel



İsmail Hakkı Pekin



Prof. Dr.
Hüseyin Bağcı
Dış Politika Enstitüsü Başkanı



Moderatör:
Şule KILIÇARSLAN



28.03.2022



987 9646 3760



15:00



733777



Kaçıranlar ve tekrar izlemek isteyenler, İstinye Üniversitesi YouTube kanalından izleyebilirler.

11-13 MART 2022 ANTALYA DİPLOMASİ FORUMU

Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın himayelerinde ve Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu'nun ev sahipliğini yaptığı, küresel ve bölgesel konuların görüşüldüğü, resmi ve hükümet dışı aktörleri buluşturan Antalya Diplomasi Forumu'nun (ADF) ikincisi 11-13 Mart 2022 de Antalya'da NEST Kongre Merkezi'nde gerçekleşti. 20 devlet ve hükümet başkanı, 70'ten fazla bakan, 50'ye yakın uluslararası örgüt temsilcisi olmak üzere toplamda 2 bin 500 katılıyor.

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Forum'un temel amacını belirten "Birlikte Düşün, Birlikte Hareket Et" düşüncesinin, 17 Devlet ve Hükümet Başkanı, 80 Bakan, 39 Uluslararası Teşkilat temsilcisi başta olmak üzere, 75 ülkeden katılımcıları buluşturduğunu belirtti. Çavuşoğlu, Antalya Diplomasi Forumu'nun bu yıl belirlenen başlığının "Diplomasiyi Yeniden Kurgulamak" şeklinde belirlendiğini belirtti ve diplomaside yeni bir değerlendirme, doğrulama,

pekiştirme, icat ve yapılandırma, yeniden kodlamanın artık ertelenemez olduğunu da söyledi. Çavuşoğlu, Antalya Diplomasi Forumu'nun bir sonraki yıl 500. Yıldönümünü kutlayacak olduğumuz Türk haricisinin dünyaya kalıcı armağanlarından birisi olduğunun altını çizdi. Çavuşoğlu, Forum içinde mevkidaşları ile ikili görüşmeler de yaptı. Bu kapsamda Çavuşoğlu, Antalya Diplomasi Forumu'nun ilk gününe NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, Karadağ Başbakan Yardımcısı Dritan Abazoviç ve Kuzey Makedonya Dışişleri Bakanı Bujar Osmani ile görüşme yaparak başladı. Ardından Çavuşoğlu, Antalya Diplomasi Forumu marjında Somali Dışişleri ve Uluslararası İş Birliği Bakanı Abdisaid Muse Ali, Lüksemburg Dışişleri Bakanı Jean Asselborn ve AB Belgrad-Priştine Diyalog Süreci ve Batı Balkanlar Özel Temsilcisi Miroslav Lajčák ile de görüşme yaptı. Daha sonra Gagauz Özerk Yeri Başkanı Irina Vlah, Finlandiya Dışişleri Bakanı Pekka Haavisto ve AB Komşuluk ve

Genişleme Komiseri Oliver Varhelyi ile gündemimizdeki mevzuları görüştüler. Çavuşoğlu ilk gün ki temaslarını Brunei Dışişleri Bakanı Erywan Yusof, Seyşeller Dışişleri Bakanı Sylvestre Radegonde ve Bulgaristan Hak ve Özgürlükler Hareketi Genel Başkanı Mustafa Karadayı ile görüşme yaparak bitirdi.

Mevlüt Çavuşoğlu Antalya Diplomasi Forumu'nun ikinci gününde yapacağı görüşmelere AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell ile başladı ve Ukrayna'daki sıcak gelişmeleri ve Kıbrıs mevzularını ele aldı. Çavuşoğlu, Moritanya Dışişleri Bakanı İsmail Ould Cheikh Ahmed, Libya Dışişleri Bakanı Necla Manguş ve Avusturya Dışişleri Bakanı Alexander Schallenberg ile fikir temasında bulundu. Çavuşoğlu, Antalya Diplomasi Forumu temasları içerisinde Runda Dışişleri Bakanı Vincent Biruta, Ermenistan Dışişleri Bakanı Ararat Mirzoyan ve İKBY Başkanı Neçirvan Barzani ile de görüşmeler yaptı.

Aynı gün içinde, Çavuşoğlu, Bangladeş Dışişleri Bakanı A.K. Abdul Momen, Kosova Dışişleri Bakanı Donika Gervalla-Schwarz ve Afganistan Geçici Hükümeti Dışişleri Bakan Vekili Mawlawi Amir Khan Muttaqi ile görüşmeler yaptı.

Çavuşoğlu, KKTC Dışişleri Bakanı Tahsin Ertuğruloğlu'yla da görüştü ve milli davamız Kıbrıs ve Doğu Akdeniz'deki son gelişmeleri konuştu. Çavuşoğlu, Antalya Diplomasi Forumu içerisinde, Nijer Dışişleri Bakanı Hassoumi Massoudou, Ekvator Ginesi Dışişleri ve İş birliği Bakanı Simeon Oyono Esono Angue ve Güney Afrika Cumhuriyeti Uluslararası İlişkiler ve İşbirliği Bakanı Dr. Naledi Pandor ile de görüştü.

Ayrıca, Çavuşoğlu, Kosova Bölgesel Kalkınma Bakanı Fikrim Damka, Özbekistan Dışişleri Bakanı Abdulaziz Kamilov ve Kırgızistan Dışişleri Bakanı Ruslan Kazakbaev ile görüştü ve katıldıkları için memnuniyet duyduğunu belirtti.

Çavuşoğlu, Antalya Diplomasi Forumu içerisinde yoğun bir şekilde gerçekleşen diplomasi görüşmelerine Kongo Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Jean Claude Gakosso ile AGİT Genel Sekreteri Helga Maria Schmid ve Avrupa Konseyi Genel Sekreterleri Marija Pejcinovic Buric'i kabul ederek devam etti.

Çavuşoğlu, Kamerun Dışişleri Bakanı Lejeune Mbella Mbella, Lübnan Dışişleri Bakanı Abdallah Bouhabib, Lübnan Ekonomi Bakanı Amin Salam ve Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı (CICA) İcra Direktörü Kairat Sarybay ile de görüştü.

Çavuşoğlu, Antalya Diplomasi Forumu'nun ikinci gününü Kongo Demokratik Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Christophe Lutundula Apala Pen'apala ve BM Medeniyetler İttifakı Yüksek Temsilcisi Miguel Angel Moratinos ile görüşmeler yaparak tamamladı.

Çavuşoğlu son olarak Antalya Diplomasi Forumu'nun Gençlik Forumu etkinliği olan "Türk Dizi Yıldızları Sahnede" başlıklı kültürel diplomasi programında yer aldı.

Çavuşoğlu, Antalya Diplomasi Forumu'nun son gününde yapacağı görüşmelerine Orta Afrika Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Sylvie Baïpo-Temon, Uganda Dışişleri Bakanı Odongo Abubakar Jeje, Venezuela Dışişleri Bakanı Felix Plasencia ve Surinam Dışişleri, Uluslararası İlişkiler ve Uluslararası İşbirliği Bakanı Albert Ramdin ile başlamış oldu.

Ayrıca Çavuşoğlu, Antalya Diplomasi Forumu'nun Gençlik Etkinliği'ne katılım sağladı. Çavuşoğlu, Antalya Diplomasi Forumu'nun kapanışında ise basın toplantısı yaptı. Çavuşoğlu: "Bu yılki Forumumuzu geniş bir katılımla gerçekleştirdik, 3.000'den fazla kişiyi Antalya'da ağırladık, Ukrayna'daki savaşın başlamasından bu yana Ukrayna ve Rusya Dışişleri Bakanlarını ilk kez ülkemizde bir araya getirdik ve bütün dünyanın gözünün, kulağının Antalya'dadır" dedi.

Çavuşoğlu, "17 Devlet ve Hükümet Başkanı, 80 Bakan, 39 Uluslararası Teşkilat temsilcisi Forumumuza iştirak etti ve Forum vesilesiyle Sayın Cumhurbaşkanımız 11, mevkidaşlarımızla ise 67 görüşme gerçekleştirildi" diye de ifade etti. Çavuşoğlu, "Bu yıl Antalya Diplomasi Forumu'nu içerik bakımından zenginleştirdik, Sayın Cumhurbaşkanımızın açılış konuşmalarında işaret ettikleri, 'dünyadaki adaletsizlikleri ortadan kaldırmak için diplomasiyi nasıl daha iyi kullanabiliriz' sorusuna odaklandık, bu anlayışla Forumun temasını 'Diplomasiyi Yeniden Kurgulamak' olarak belirledik ve üç gün boyunca 3 liderler oturumu, 27 panel, 4 söyleşi, 3 yuvarlak masa toplantısı, 3 yan etkinlik düzenledik" dedi. Çavuşoğlu, Antalya

Diplomasi Forumu'nun, formatı, davetlileri ve içeriği ile uluslararası ilişkiler alanındaki tartışmalara yön vermiş olan önemli kuruluşlar arasındaki yerini almış olduğunu ve diplomasiye her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulduğunun altını çizdi. Çavuşoğlu, Antalya Diplomasi Forumu çerçevesindeki ikili görüşmelerini Senegal Dışişleri Bakanı Aïssata Tall Sall, Gambiya Dışişleri, Uluslararası İşbirliği ve Yurtdışındaki Gambiyalılar Bakanı Mamadou Tangara ve Karayip Devletleri Birliği (KDB, ACS) Genel Sekreteri Rodolfo Sabonge ile görüşerek bitirdi.

Antalya Diplomasi Forumu 2022'de (AFD) düzenlenmiş olan "Avrupa'da Güvenliği Yeniden Düşünmek" adlı panelde, Rusya'nın Ukrayna'yı hedef aldığı saldırılar ışığında kıtada olan güvenlik sorunları ve yeni dünya düzeninin nasıl şekillenebileceği görüşüldü.

Moderatörlüğünü gazeteci Alican Ayanlar'ın yaptığı panele, NATO Eski Genel Sekreter Yardımcısı ve Ekonomi ve Dış Politika Çalışmaları Merkezi (EDAM) Başkanı Büyükelçi Tacan İldem, Eski Almanya Başbakan Yardımcısı Sigmar Gabriel, Cenevre Güvenlik Politikaları Merkezi (GCSP) Başkanı Thomas Greminger ve İtalyan düşünce kuruluşu Istituto Affari Internazionali'nin Direktörü Nathalie Tocci katılım sağladı.

EDAM Başkanı İldem, Rusya'nın Ukrayna'ya saldırılarının Avrupa'nın güvenliği açısından kritik sonuçlar yaratabileceğinin altını çizerek "Rusya burada revizyonist bir yaklaşım ortaya koyuyor. Savaşın haftalar önce Ukrayna sınırına askeri yığınak yapmasıyla saldırı işareti zaten verilmişti. Bölgede son birkaç yıldır bir gerilim testi yaşanmakta. Bu yüzden meşru güvenlik sorunları sadece Rusya değil, bölgedeki diğer ülkeler için de geçer-

li” diye konuştu ve “Rusya-Ukrayna savaşına çözüm için uluslararası camianın diplomatik ortam oluşturması gerektiğini” vurgulayan İldem, “Bu kapsamda AFD gibi ortamlardan daha çok faydalanmak gerekiyor” açıklamasını da ekledi.

NATO 2008’de farklı hareket edebilirdi.

İldem, 2008’deki Gürcistan krizinden 2022’ye kadar NATO’nun güvenlik ve savunma konseptinde köklü değişiklikler yapıldığını bildirerek “2008’de neler olduğunu biliyoruz. Gürcistan’da savaş yaşandı ve Rusya’yı NATO karşısında caydırmak kolay olmadı. Rusya’nın niyeti yanlış hesaplandı. Geriye bakıp bu krizi yeniden değerlendirecek olursak NATO, 2008’de daha farklı hareket edebilirdi” dedi.

Rusya-Ukrayna savaşı gibi krizlerin yeniden olmaması ve NATO’nun daha etkili güvenlik politikaları gerçekleştirebilmesi için İldem, “NATO’ya Türkiye gibi Avrupa Birliği (AB) dışındaki ülkelerin katkılarının önemsenmesi” tavsiyesini yaptı.

Eski Almanya Başbakan Yardımcısı Gabriel, bu saldırıların Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarını hatırlattığını söyledi ve “Rusya tıpkı 19’uncu yüzyıldaki gibi davranıyor ve 21’inci yüzyılda da Avrupa’daki tek güç olma hedefi var gibi görünüyor” diye de ekledi.

Rusya’nın Ukrayna’ya kolay şekilde saldırabilmesine ilişkin Gabriel, “AB’de güvenlik ve enerji alanında birtakım bölünmüşlükler yaşandı. Bu durum Rusya’ya cesaret verdi. Dolayısıyla bu birliği daha güçlü hale getirmek önem taşıyor. Aynı zamanda ABD Başkanı NATO’nun önemine dikkati çekerken Fransa Cumhurbaşkanı NATO’yu beyin ölümü gerçekleştirmiş olarak tanımlarsa bu tabii ki NATO’nun gücünün test edilmesine açık bir davetiye çıkarmaktır” diye belirtti.

Rusya, bu savaşı sürdüremeyecek.

Gabriel, Rusya-Ukrayna savaşına ilişkin, “Rusya’nın bu savaşı çok uzun sürdürebileceğini sanmıyorum. Ukrayna’yı askeri olarak yenebilir fakat dünyanın kalaniyla mücadele edemezler. 20’nci yüzyılda yaşandığı gibi bir savaş görmeyeceğiz burada” dedi.

Avrupa’nın Ukrayna’dan gelen mültecilere, Orta Doğu ve Afrika’dan gelenlere oranla neden pozitif ayrımcılık yapıldığı üzerine Gabriel, “Mevcut durum 2015’teki durumdan farklı. Ukrayna halkının komşu ülke ve diğer Avrupa ülke halklarıyla sıkı bağları var. Örneğin Almanya’da büyük bir Ukraynalı nüfusu var. Avrupa’ya sığınan Ukraynalıların gidecek yerleri var, birçoğu bu ülkelerde akrabalarında kalıyor, fakat 2015’teki göç akışında mültecilere kalacak yer bulmak ve göçü kontrol etmek çok zordu. Mevcut göç daha kontrol edilebilir nitelikte” şeklinde cevap verdi.

GCSPP Başkanı Greminger, Rusya’nın saldırı yapmadan 1 hafta önce Ukrayna’da olduğunu söyleyerek, “Bu savaşın sinyalleri daha önce de verilmişti. Savaştan ne kadar zayıf çıkacağı ve savaşın ne kadar süreceğine odaklanmamız lazım. Savaşın süresi uzadıkça sonuçların Ukrayna ve bölge adına o kadar adaletsiz olacağını söyleyebiliriz” dedi. Ukrayna’daki gelişmeler diğer bölge ülkelerini de etkileyecek.

Rusya-Ukrayna savaşı ile dünyanın yeni bir döneme girdiğini vurgulayan Greminger, “Ukrayna’da yaşananlar aynı zamanda Ermenistan, Gürcistan, Belarus gibi ülkelerin de geleceğini etkileyecektir. Bu çatışmaların bölgeye yayılmasını bekleyebiliriz. En kısa zaman içinde bunun önünü almak gerekiyor. Uzun ve etkili bir diyalog ortamını devreye sokmamız gerekiyor” dedi.

Greminger, İsviçre gibi tarafsız ülkelerin bu süreçte neden

Rusya’ya karşı tavır aldığı sorusuna “Bu konuda İsviçre’nin başka çaresi yok gibiydi. Bir dayanışma ortamı gerekiyordu ve halk da bu konuda hükümete baskı yapıyordu. İsviçre, Rusya’ya karşı yaptırımların atılması için kullanılamazdı” şeklinde cevapladı.

“Savaş çağına girmiş bulunuyoruz”

Istituto Affari Internazionali’nin Direktörü Tocci de Rusya-Ukrayna savaşından sonra Avrupa’nın güvenliğine dair kötümser düşündüğünü söyleyerek, “Bence bir savaş çağına girmiş bulunuyoruz. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Avrupa’da güvenlik alanında ideal ortam sağlandığını düşünüyorduk. 2008’den 2022’ye kadar süreçte ise pragmatizm dönemine girdik. Rusya ile aynı kıtayı paylaştığımız için belirli menfaatler çerçevesinde ortak bir zeminde buluşabileceğimizi düşünüyorduk fakat yıllar sonra pragmatik dönem bitti ve savaş başladı” açıklamasını yaptı.

Genişleme politikalarının bu savaş ile yeniden gündemde olduğunu hatırlatan Tocci, NATO’nun geçmiş yıllarda farklı politikalar izlemesi durumunda Rusya-Ukrayna savaşının önlenip önlenmeyeceğine ilişkin, “Bu savaşın durdurulabilme durumu yumurta tavuk ilişkisine benziyor. Belki daha farklı davranıyorduk Rusya saldırgan davranmayabilirdi diye düşünebiliriz fakat genişleme politikası Rusya’nın her zaman içinde yatan bir istekti” dedi.

Tocci, Ukrayna’nın NATO’ya üyesi olması halinde Rusya’nın Ukrayna’ya saldırmama ihtimalinin olabileceğini düşündüğünü belirtti.

Savaş sonrası bölgedeki güvenlik dengelerinin geleceğin ilişkin de Tocci “Rusya istikrarlı bir devlet değil. Geleceğe ilişkin net bir manzara çizemiyorum, fakat şimdilik ortada görünen tablo, yazık edilmiş bir ülkeden başkası değil” diye belirtti.

Antalya'daki Ukrayna-Rusya görüşmesinden ne çıktı?

Rusya ve Ukrayna dışişleri bakanları ile Antalya'da yapılan görüşme ardından konuşma yapan Çavuşoğlu, kapsamlı bir barış planı, Ukrayna'nın tarafsızlık statüsü ve Türkiye'nin garantörlüğünün gündemde olduğunu söyledi.

Toplantı ardından üç ülke dışişleri bakanı da ayrı ayrı basın toplantısı düzenledi ve bu dikkat çekti. Ukraynalı ve Rus mevkidaşlarının açıklamaları ardından konuşma yapan Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, "tüm zorluklara rağmen seslerin yükselmediği medeni bir görüşme" gerçekleştirdiklerini belirtti.

Liderler zirvesi umudu

Saldırıların başlamasından itibaren Rusya ve Ukrayna arasında ilk kez dışişleri bakanları düzeyinde bir görüşme gerçekleştiğini vurgulayan Çavuşoğlu, bu gibi teknik görüşmelerin muhtemel bir liderler zirvesi için gerekli olduğu mesajını ilettiler.

Antalya'daki görüşmede karşılıklı taleplerin onaylanması gibi bir beklenti içine girmediğini belirten Çavuşoğlu, bazı kararların liderler düzeyinde alınması gerektiğinin altını çizdi. Türk Dışişleri Bakanı, iki tarafında liderler düzeyinde bir görüşmeye karşı çıkmamalarının umutları arttırdığını belirtti.

Türkiye'nin garantörlüğü gündemde

Ukrayna'nın tarafsız ülke statüsünü kabul etmek için Türkiye ve ABD'nin garantörlüğünü istemesi konusu ile ilgili bir soruyu da cevaplandırarak Çavuşoğlu, "Bu konuların detayına girmek istemiyorum. Rusya ile Ukrayna arasında tarafsızlık dahil müzakere edilen unsurlar var. Kapsamlı bir barış antlaşmasının imzalanması da masada. Böyle bir durumda Ukrayna'nın bazı ülkelerin garantör

olarak burada olmasını istediğini biliyorsunuz. Bunlardan biri de Türkiye'dir. Bugün ikili yaptığımız görüşmede de Kuleba bunu bir kere daha teyit etmiştir" dedi.

NATO'nun doğuya genişlemeyi durdurması, özellikle Ukrayna'nın İttifak'a dahil olmaması ve bu ülkenin tarafsızlık statüsü için anayasasında gereken değişiklikleri gerçekleştirmesi, Rusya'nın öncelikli talepleri arasında yerini alıyor. Ukrayna, savaşın başında yaptığı konuşmalarda tarafsızlık statüsü konusu için konuşmaya hazır oldukları, ancak bunun için bazı güvenlik garantilerine ihtiyacı olduklarını söylemişti.

Kuleba: Lavrov dinlemek için gelmiş

Üçlü görüşme sonrasında basın toplantısı yapan Ukrayna Dışişleri Bakanı Dimitro Kuleba, havadan sürekli bombardımana tutulan Mariupol kentindeki durumu vurgulayarak kentten sivillerin çıkması hususunda insani koridor oluşturulmasını talep ettiklerini, ancak Rus Bakan'ın bu konuda bir taahhütte bulunmadığını söyledi. Lavrov'un konuyu yine de yetkililere iletceğini söylediğini belirten Kuleba, "24 saatlik bir ateşkes istedik ama herhangi bir ilerleme kaydedemedik. Öyle gözüküyor ki diğer karar alıcıların devreye girmesi gerekecek" dedi.

Ukrayna Dışişleri Bakanı Dimitro Kuleba: Rus mevkidaşının toplantıya sadece dinleme amacı ile gelmiş olduğunu söyleyen Kuleba, "Ben burada bir Dışişleri Bakanı olarak, karar alabilme yetkisinde biri olarak, çözüm bulma amacıyla geldim ama kendisi sadece dinlemek amacıyla gelmiş" dedi. Ukrayna Dışişleri Bakanı, "Biz savaşı durduramıyoruz. Bize saldıran ülke ve devlet bunu istemiyorsa savaşı durduramayacağız" diye konuştu.

Lavrov: Ukrayna'ya silah gönde-

renler eylemlerinden sorumludur

Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov da düzenlemiş olduğu basın toplantısında, Rusya'nın günlük olarak insani koridorların açılmasına yönelik teklifinin hâlâ geçerli olduğunu söyleyerek, "Bugün şu anlaşıldı müzakerelerin yerini alacak hiçbir şey yoktur" dedi ve Ukrayna'nın silahsızlandırılması ve tarafsız ülke statüsüne sahip olması hususunda Rusya'nın isteklerini tekrarlayan Lavrov, "Ukrayna'ya silah gönderenler eylemlerinden sorumludur. Kiralık savaşçıları da teşvik edenler bundan sorumlu olacaktır" uyarısında bulundu.

Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, ABD Savunma Bakanlığı Pentagon'un Ukrayna topraklarında onlarca askeri biyolojik laboratuvar oluşturmuş olduğu tarzındaki iddiaların kendilerini endişe içine soktuğunun altını çizerek "Bu konudaki sorulara cevap istiyoruz" dedi. Lavrov, Batılı ülkelerin "Ukrayna'yı Rusya'ya karşı çalışması konusunda yönlendirdiği" suçlamasını da yaptı.

Lavrov: Putin temaslardan kaçınmaz

Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenskiy ile Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin arasında muhtemel bir zirve görüşmesi hususuna da değinen Lavrov, "Putin temaslardan asla kaçınmaz. Sadece bu temaslara laf olsun diye gerçekleşmesini istemiyoruz. Bunu Kuleba ile görüştük" dedi. Ukrayna, iki lider arasında bir zirveye hazır olduklarını daha önceden de çoğu kez söylemişti.

Batılı ülkelerin Rusya'ya uygulamış olduğu yaptırımlara da meydan okuyan Lavrov, "Yaptırımlar konusunu öyle bir çözeceğiz ki Batılılara asla bağımlı olmayacağız. Öyle tedbirler alacağız ki benzer duruma bir daha düşmeyeceğiz" açıklamasını yaptı.

Dilara ÇETİN

ALMANYA BAŞBAKANI SCHOLZ'DAN KRİTİK DÖNEMDE TÜRKİYE

ZİYARETİ



Almanya Başbakanı Olaf Scholz, 14 Mart Pazartesi günü Türkiye'ye ilk ziyaretini yaptı.

Ankara'da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile bir araya gelen Scholz'un gündeminde, ikili ilişkiler, bölgesel konular ve ağırlık verecekleri Rusya'nın Ukrayna işgaline son vermeyi amaç edinen diplomatik çözüm çabaları bulundu.

Aralık ayında başbakanlığı Angela Merkel'den devralmış olan Scholz, ilk dış ziyaretlerini AB'nin önde gelen ülkelerine, ardından ABD ve İsrail'e gerçekleştirmişti. Ayrıca Scholz, Geçen ay diplomatik çözüm amacıyla Ukrayna ve Rusya'ya da ziyaret gerçekleştirmişti.

“Biraz sürpriz oldu”

Heinrich Böll Vakfı'nın Türkiye Temsilcisi Kristian Brakel, Scholz'un yapmış olduğu ziyaretin siyasi gözlemciler için “biraz sürpriz olduğunu” belirterek, esasen ilk ziyaret olarak Dışişleri Bakanı Annalena Baerbock'un ziyaretinin beklenildiğini belirtti.

Türkiye-Almanya ilişkilerini yakından takip eden Brakel, DW Türkçe'ye yapmış olduğu değerlendirmede, şunları söyledi: “Beklenti, önce Baerbock'un Türkiye'yi ziyaret etmesi yönündeydi. Neden ertelediği, neden bu ziyareti yapmak istemediği merak konusu tabii. Belki de özellikle Yeşiller'in AKP hükümetine daha sert bir tutum takınması beklentisi etkili olmuş olabilir, çok geniş bir manevra alanı yok Baerbock'un. Ama şimdi Scholz'un ziyaret edecek olması bir yönüyle sürpriz mahiyetinde ve bu karar büyük ölçüde, son gelişmeler, Rusya'nın Ukrayna saldırısı sonrasında yaşanan değişim ile ilintili görünüyor. Ayrıca koalisyon ortakları Erdoğan'ın yönetim şekline eleştirel bir tutum takınırken, Scholz'un aynı yaklaşım içinde olmadığı da biliniyor”.

Yeni hükümet Erdoğan'a mesafeli

Sosyal Demokrat Olaf Scholz'un başbakanlığında üç ay önce kurulmuş olan üçlü koalisyon hükümeti, Angela Merkel'in başbakanlığından farklı olarak, Türkiye'ye karşı daha eleştirel bir tutum ile bilinmekte.

SPD, Hür Demokratlar (FDP) ve Yeşiller'den oluşmuş olan hükümetin koalisyon sözleşmesinde, Türkiye'deki anti-demokratik gelişmelerden duyulmuş olan endişe belirtilmiş, dış politikada yaşanmış olan gerilimlere rağmen, Türkiye'nin “AB'nin önemli bir komşusu ve önemli bir NATO partneri” olduğu söylenmişti.

Merkel benzetmesi

Kristian Brakel, eski Almanya başbakanı Angela Merkel'in, mülteci krizi sebebiyle, 2015 senesinde, Türkiye'deki 1 Kasım seçimleri yapılmadan bir ziyaret yaptığını belirtti.

Merkel'in bu ziyarete yapıldığı zamanda, özellikle muhalefet partileri açısından çok sert tepki oluştuğunu, bunun 'AKP iktidarına seçim desteği' olarak eleştirildiğini belirten Brakel, şunları ekledi: “Aslında Merkel kendisi Türkiye'yi ziyaret etmek istediği için değil, mülteci krizi nedeniyle bu ziyareti yapmak durumunda kalmıştı. Bugün yaşadığımıza sürece çok benziyor. Bana göre Ukrayna-Rusya krizi olmasaydı, Scholz da bugünlerde böyle bir ziyareti gerçekleştiriyor olur-

du ve tıpkı Merkel'in 2015 yılında ki ziyaretinde olduğu gibi sanırım Scholz'un bu ziyaretinde de ana gündem konusu Türkiye olmayacak".

Almanya'nın eski başbakanı Merkel, görev süresince birçok kez Türkiye'yi ziyarete gelmişti.

Almanya'nın Türkiye'den beklentileri

Brakel, "Ankara'nın belirli hassasiyetlerinin olması, özellikle enerji alanındaki bağımlılık ve Suriye bağlamındaki kaygılar anlaşılabilir olabilir. Ancak Türk hükümetinin takındığı tutuma sadece bu konularda ki endişeler kaynaklık etmiyor" dedi.

Batı ile Erdoğan arasında derin güven bunalımı

Türkiye'nin son aylarda dış politikada attığı adımlar, Batılı müttefikleriyle gerilimleri düşürmüş olsa da, birçok konuda siyasi görüş ayrılıkları, karşılıklı güvensizlik sürüyor.

Brakel, Erdoğan'ın yakın çevresindeki bazı isimlerin, 15 Temmuz darbe girişiminin arkasında ABD'nin olduğuna inandığını, o zamandan beri derin bir güvensizlik duyulduğunu vurguladı.

"Ankara Rusya'ya güvenmiyor ama ABD'ye de güvenmiyor" diyen Brakel, Erdoğan'ın dış politikada zaman zaman Rusya ile yakın hareket ettiğini, zaman zamansa Batı'ya yaklaştığını belirterek, AKP hükümetinin belirlediği dış politika hedefleri bulunduğunu, bu hedefleri için de olabildiğince esnek hareket edebileceğine sahip olmak istediğini kaydetti.

"İllüzyon"

Dış politika uzmanı Brakel, "Batı ile Rusya arasında denge politikası Türkiye için bir zorunluluk değil, Erdoğan'ın tercihi bu. Erdoğan, 'NATO'nun Rusya ile sorunu olması benim de Rusya ile sorunum olması gerektiği anlamına gelmiyor' diye düşünüyor. Ama yanıldığı tam da bu. İttifak demek bu değil, bu tutum da bu nedenden ötürü sürdürülebilir değil. Bu bir illüzyon" açıklamasını yaptı.

Öte yandan Türkiye'nin Suriye hususunda anlaşılabilir endişelerini belirten Brakel, "Örneğin ABD

Türkiye'ye, Esad rejiminin İdlib'e olası operasyonuna karşı askeri destek sözü vermediği müddetçe, Ankara'nın da Rusya'ya karşısına alacak adımlar atması çok güç görünüyor" açıklamasını yaptı.

Hava sahası kapatılmalı mı?

Ankara'nın, Batılı ülkelere Rusya'ya karşı yaptırımlara katılmaması, Avrupada bazı siyasetçiler ve yorumcular açısından eleştirildi, bazıları da Türkiye'nin hava sahasını Rusya'ya kapatmasını gündeme getirdi.

Buna ihtimal olmadığını belirten Brakel ise "Son günlerde Rusya'dan İstanbul'a çok sayıda kişi geldi, aralarında çok sayıda muhalif de var, hatta bizim görüştüğümüz kimi gazeteciler Türkiye'nin hava sahasını açık tutmuş olmasından çok memnun olduklarını söylediler. Çünkü İstanbul, gelebilecekleri tek yer. Pekin ve galiba Dubai'ye var ama tabii ki İstanbul'u tercih ediyorlar. Dolayısıyla hava sahasının kapatılması çok da makul olmayabilir" dedi.

"Gelişmeler Scholz'u inisiyatif almaya zorladı"

Almanya-Türkiye ilişkilerini yakından takip eden başka bir uzman Dr. Yaşar Aydın'a göre de Başbakan Olaf Scholz'un ziyaretini, "olağan bir ziyaret" olarak tanımlamak güç.

Rusya'nın Ukrayna'ya saldırması ile başlamış olan savaşın bölge dengelerinde değişime yol açtığını belirten Aydın, "Uluslararası arenada Türkiye ve taşıdığı önemi ön plana çıkıyor, gelişmeler Scholz'u böyle bir inisiyatif almaya zorladı diyebiliriz" açıklamasını yaptı.

Aydın, Türkiye'nin Rusya ve Ukrayna arasında arabuluculuk rolünün da önemli olduğunu altını çizdi.

Türkiye'nin girişimleri ile Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov ile Ukrayna Dışişleri Bakanı Dimitro Kuleba'nın Antalya'da bir araya gelmesi için ise; ateşkes olmuş olmasa da bu görüşmenin önemini belirtti ve Aydın, "Bu, Batılı başkentlere, Türkiye'nin Avrupa'nın barış çabalarının bir parçası olması gerektiği mesajını veriyor" dedi.

Suriye, Libya ve Güney Kafkaslar'da somut hamlelerle Türkiye'nin Rusya'ya karşı askeri dengeleyici güç olarak kendini konumlandığını belirten Aydın, şunları da ekledi: "Türkiye Suriye'de, Libya'da Rusya'ya geri

adım attıran, dengeleyici askeri güç olarak varlık gösteren tek ülke oldu. Hatta AB üyesi Fransa, Libya'da Rusya ile birlikte BM'nin tanıdığı hükümete karşı tavır takınırken Türkiye, Rusya'ya karşı denge oluşturan ülke oldu. Aynı şeyi Azerbaycan'da da yaptı... Bunlar göz ardı edilebilecek şeyler değil".

Rusya'nın Ukrayna'ya askeri saldırısının, birçok Avrupa ülkesi gibi Almanya'yı da sarstığını, bunun Almanya'nın güvenlik politikalarını ve dış politikasını da etkilediğinin altını çizen Aydın, Başbakan Scholz'un aldığı radikal kararların, 100 milyar euro'luk savunma fonunun, Ukrayna'ya askeri yardımlarında önemini belirtti.

Batılı ülkelerin, Türkiye'ye yaklaşımı değişebilir

Gelinmiş olan noktada Batı'nın Türkiye politikasında değişime gitmesinin önüne geçilmez olduğunu söyleyen Aydın, Ankara'nın son aylarda dış politikada atmış olduğu adımların, bölge ülkeleriyle, komşuları ile normalleşme hamlelerinin önemini vurguladı.

Aydın: "Artık Türkiye'nin yeniden Batı'ya yönelmesini sağlamak büyük önem taşıyor" dedi ve Washington, Berlin, Paris ve Brüksel'in Türkiye politikalarını yeniden gözden geçirmek durumunda olduğunu belirtti.

"Şimdi tam zamanı. Aksi takdirde NATO için, bölgesel bir güç haline gelen Türkiye'nin Batı'dan kopuşu felaket sonuçlar doğurabilir" diyen Aydın, Türkiye tarafından da, NATO savunma ittifakında olmak ve Batılı demokrasilerden yana olmak dışında, daha iyi bir tercih bulunmadığını vurguladı.

Yaşar Aydın, Almanya'nın ve özellikle Başbakan Scholz'un, Türkiye'nin yeniden Batı'ya yönelmesinde önemli bir rol alabileceğini söyleyerek, şunları belirtti: "Scholz, Türkiye kamuoyunda saygı duyulan bir lider, Ankara ile Batı arasındaki görüş ayrılıklarının aşılmasında, ortak çıkarlar belirlenmesinde Alman hükümeti önemli bir rol oynayabilir. Türkiye ile köprüler yıkılmadı, bu bağ yeniden sağlanabilir. Ama bunun için de Ankara'nın da hukuk devleti, demokrasi ve bireysel hak ve özgürlükleri yeniden Avrupa standartlarına taşıması gerekiyor. Çünkü ancak o zaman Alman hükümeti, Türkiye ile ilişkileri yeniden güçlendirme çabalarına gelebilecek eleştirilere karşı koyabilir".

Dilara ÇETİN

RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI VE ARTAN IRKÇILIK



Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, 21 Şubat 2022 günü yaptığı açıklamada Donetsk ve Luhansk Bölgesinin bağımsızlığını kabul ettiği dünya kamuoyuna duyurdu. Bu açıklamadan üç gün sonra Rusya'nın Ukrayna'ya askeri bir harekât başlattığı açıklandı. Putin'in açıklamalarına göre Ukrayna'nın topraklarını ele geçirme amacının olmadığı bu hareketin temel amacı Ukrayna'yı demilitarize ve denazifike (nazisizleştirme) etmek şeklindeydi. Yaşanan bu olayların Ukrayna hükümetinin suçu olduğunun altını çizen Putin, bu hareketinden sonra tüm dünyadan yaptırımlarla karşılaştı.

Savaşın başlamasının üzerinden bir ayın üzerinde süre geçti ve bu süreçte 1000'in üzerinde Rus askerinin hayatını kaybettiği açıklanırken 3000'in üzerinde de yaralı asker olduğu Rusya Savunma Bakanlığı tarafından açıklandı. Bu

kayıplara karşın Ukrayna'nın doğu bölgelerinde yönetimi ele geçiren Rusya duracak gibi de görünmüyor.

Savaş sırasında alınan kararlar ve gerçekleşen eylemlerin ardından Rusya'nın savaş suçu işlediğine yönelik iddialar ortaya atıldı. Ukrayna'nın yaptığı açıklamalara göre sivilleri hedef aldığı söylenen Rusya, kendisi yaptığı açıklamada Ukrayna'yı sivilleri kendine kalkan olarak kullanmakla suçladı.

Savaş başladıktan dünyanın dört bir yanından ülkeler kendi vatandaşlarını bu ateş hattından kurtarmak için çeşitli adımlar atmaya başladı. Rusya ve Ukrayna arasında gerçekleşen görüşmelerden elde tutulabilir bir barış sonucu alınmasa da bu görüşmelerde alınan kararla yaratılan koridorlarda milyonlarca insan Ukrayna'nın batısına doğru yöneldi ve ülkeden çıkışa başladı. Ülkeden şu ana kadar Ukrayna vatandaşı

olan 10 milyon kişinin çıktığı tahmin ediliyor. Ülkeden ayrılan insanların büyük çoğunluğunu ise kadın ve çocuklar oluşturuyor çünkü Ukrayna aldığı kararla 18-60 yaş arasındaki erkeklerin ülkeden çıkışını yasakladı.

İki ülke arasındaki savaş sürerken Zelenskiy, AB Parlamentosu, Almanya Parlamentosu ve ABD Kongresi'ne çevrimiçi katılarak çeşitli konuşmalarda bulundu. Konuşmalarının temelinde Ukrayna'nın daha fazla yardıma ihtiyacı olduğu ve arkalarında birilerinin olduğunu bilme istediği vardı. Her ne kadar bu konuşmalar ayakta alkışlansa da Ukrayna'nın AB ya da NATO'ya üye olması pek muhtemel gözüküyor. Putin'in "bize savaş açmış olmaktan farksız" dediği yaptırımlar ise günbegün etkisini kaybediyor gibi gözüküyor. Putin ise savaş süresi boyunca tüm adımlarını oldukça dikkatli attı. Son

gelen haberlere göre Rusya, doğal-gazı ruble karşılığı satmaya başlayacak. Bu da ülkenin yaptırımlar dolayısıyla sarsılan ekonomisine olumlu bir etkide bulunacak.

ABD ve NATO bu süreci oldukça dikkatli yönetiyor gibi gözüküyor. Joe Biden 11 Mart'ta yayınladığı twitter mesajında "Açık konuşmak istiyorum: NATO topraklarının her karışını tüm gücümüzle ve birlik içerisinde savunacağız. Fakat Ukrayna'da Rusya'ya karşı bir savaşa girmeyeceğiz. NATO ve Rusya arasında gerçekleşecek doğrudan bir çatışma, Üçüncü Dünya Savaşı anlamına geliyor ve bunu önlememiz gerek" kelimelerini kullandı. Kamuoyunda ise NATO'nun gücünü ve etkisini kaybettiğine yönelik iddialar gün geçtikçe artıyor. Bu da günümüz dünyasında ülkelerin her birinin kendi başının çaresine bakabilecek ülkeler olması gerektiğini yeniden hatırlatıyor.

Göçler ve Artan Irkçılık

Ukrayna'dan çıkışların en çok olduğu sınır olan Polonya'da ise insanlığın sorgulandığı bir olay yaşandı. Ortaya atılan iddialara göre siyahi insanlar Polonya sınırından geri çevrildi ve "vizesiz Polonya'ya giremezsiniz" denildi. Bu konuda Güney Afrika Dışişleri yetkilisi Clayson Monyela, attığı bir twitter mesajında "Güney Afrikalı öğrenciler ve diğer Afrikalılar Polonya sınırında kötü muameleye maruz kalıyor." diyerek bu anlardan birinin videosunu yayınladı. Başka bir kaynakta çıkan videoya göre bazı Afrikalıların trenden indirilmesi de Batı'nın iki yüzlülüğünü ortaya koydu. Olayın bir diğer yüzüne bakacak olursak olayın sadece siyahi insanlarla alakalı olmadığını da görebiliriz. Nitekim geçtiğimiz yıllarda kendi topraklarına girmek isteyen Suriyeli mültecilere plastik mermiler sıkarak, duvar örerek ve hatta teknele-

rini batırarak engel olmaya çalışan Yunanistan, Ukrayna'dan mülteci kabul etmeye hazır olduğunu bildiren ilk ülkelerden birisi oldu.

Genel olarak baktığımızda durum Ukrayna için oldukça kötü gözüküyor. Ülkeden göçen insanların Avrupa'nın diğer ülkelerinde yaşamlarını yeniden kurmaları, günün birinde Ukrayna'da savaş bittiği takdirde bile geri dönme ihtimallerinin düşük olduğu anlamına geliyor. Savaş yüzünden nitelikli elemanlarının çoğunu kaybeden Ukrayna'nın savaş sonrasında bitik bir devlet olması olası duruyor. Rusya'nın bu harekât sonucunda başarıya ulaşması ise Rusya'ya komşu olan ülkeler için oldukça büyük bir problem. Nitekim Finlandiya ve İsveç'in böyle bir durumla karşı karşıya kalmamak için NATO'ya üye olma konusunda çalışmalarına başladığını görüyoruz.

Kadir YILDIRIM



İRAN'IN ERBİL'E SALDIRISI



Ukrayna ve Rusya arasındaki savaş tüm dünyayı etkisi altına almışken İran, Erbil'e 12 balistik füzeyle saldırı düzenledi. İran medyasının açıkladığına göre "stratejik merkezlere" yapılan bu saldırı İran Devrim Muhafızları Ordusu tarafından üstlenildi.

Irak'ta meydana gelen seçimler sonrasında Şii gruplar arasında ortaya çıkan ayrışmalar Tahran'ı rahatsız etmiş ve bu olayın çözülmesi için girişimlerde bulunmasına sebep olmuştu. Öte yandan İran'a yakınlığı ile bilinen politikacıların gerçekleşen seçimde kötü sonuçlar almalarının da bu saldırının altında yatan sebeplerden biri olması olasılığı var.

Ukrayna ve Rusya arasında başlayan savaş sonrasında Avrupalı devletlerin birer birer yaptırım açıklamalarında bulunması ve Rusya'dan doğalgaz almama kartını öne sürmeleri üzerine İran'ın bu konuda eli güçlenmişti. İKBY'nin bölgede İran'a alternatif bir doğal-

gaz tedarikçisi olma yönündeki adımlarının bu saldırının altında yatan sebeplerden biri olması ihtimali oldukça yüksek. Her ne kadar yapılan saldırıların "MOS-SAD Üssü'ne" yapıldığı açıklansa da bu konuda tartışmalar sürüyor.

Unutmamak gerekir ki, takvimler 3 Ocak 2020 tarihini gösteriyorken İranlı Tümgeneral Kasım Süleymani, ABD'nin gerçekleştirdiği bir saldırı son-

rasında hayatını kaybetmişti. Bu olayın üzerine İran, intikam almak için, Ayn el-Esed Hava Üssü ve Erbil'e çeşitli saldırılarda bulunmuştu. Ancak gerçekleşen son saldırının ABD Konsolosluğunun olduğu bölgede olması ve İran Devrim Muhafızları Ordusu tarafından üstlenilmesi, İran'ın ABD'ye mesaj vermeye devam ettiği anlamına geliyor olabilir.

Kadir YILDIRIM



CHRISTCHURCH SALDIRILARININ 3. YILI



Frank Krallığı askeri komutanı.

- Alexandre Bissonnette, 2017 yılında Kanada'da camiye saldırıp 6 kişiyi öldüren saldırgan.
- Antonio Bragadin, anlaşmaya ihanet ederek Magosa'ya Türk esirleri şehit eden Venedikli komutan.

Türkiye Dışişleri Bakanlığı resmî sitesinde yapılan açıklamada; "Yeni Zelanda'nın Christchurch kentinde 15 Mart 2019 tarihinde meydana gelen terör saldırısının üçüncü yıldönümü vesilesiyle, saldırıda hayatını kaybeden ve aralarında 1 Türk vatandaşının da bulunduğu 51 kişiyi saygı ve rahmetle anıyoruz.

Beyaz ırkın üstünlüğüne inanan 29 yaşındaki Avustralya vatandaşı saldırgan, 15 Mart 2019 tarihinde yarı otomatik silahlarla Christchurch kentinde Cuma namazı kılınan iki camiye düzenlediği saldırılarda 1'i Türk vatandaşı 51 kişinin ölümüne 40 kişinin yaralanmasına neden olmuştur.

Saldırlardan sonra yakalanan terörist, aynı yıl ağustos ayında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmıştı. Saldırgan Tarrant, saldırılardan kısa süre önce Facebook hesabından bir manifesto yayınlamış ve kaskına taktığı kamerayla çektiği saldırı görüntülerini canlı olarak paylaşmıştı. Manifestoda İslam'ın yanı sıra Türk düşmanlığına dair öğeler de yer almış, Türklerin Batı uygar-

lığına ait olmadığı, Ayasofya'nın kurtarılması ve yeniden Hristiyanlaştırılması gerektiği gibi görüşler savunulmuştu. Saldırganın silahının üzerinde Osmanlı padişahlarına karşı zafer kazanan Avrupalı hükümdarların isimlerinin yazılı olduğu görülmüştü.

Silah üzerinde bulunan bazı isimlerin ne anlam ifade ettiklerine bakıldığında;

- Anton Lundin Pettersson, İsveç'te göçmen 2 çocuğu ve öğretmeni kılıç ile öldürmüştü.
- Skanderberg, Osmanlı'ya ihanet edip başkaldıran Arnavut lider, Türk kaynaklarında İskender Bey.
- Charles Martel, Tours'ta Endülüs Emevileri'ni yenen

O tarihte İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Zirve Dönem Başkanı sıfatıyla yaptığımız çağrı üzerine, 22 Mart 2019 tarihinde İstanbul'da tertiplenen Dışişleri Bakanları düzeyindeki İİT Acil İcra Komitesi Toplantısı'nda alınan kararlar, İslam karşıtlığıyla mücadelede önemli bir referans noktası teşkil etmiştir. Bu anlayışla, İİT Dışişleri Bakanları Konseyi (DBK) 2020 yılında aldığı kararla, 15 Mart tarihini "İslamofobiyle Mücadele Uluslararası Günü" olarak kabul etmiştir" sözleri ile islamofobiye karşı kararlı duruşunu sergilemiştir.

Emir TÜRK



RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NDA TÜRKİYE'NİN ARABULUCU ROLÜ



Rusya-Ukrayna arasında ki savaş bir aydan uzun süredir devam etmekte. Rusya, Ukrayna'nın temel yaşam alanlarını ve şehirlerini bombardımana tutmaya devam ediyor. Ukrayna, maalesef büyük bir hasar aldı ve şu anda başarısız devlet statüsünde kabul edilmekte. 26 Mart tarihinde Polonya-Ukrayna sınırındaki Lviv kentinde yerleşim yerlerinin yakınında yaşanan patlama ile şehir merkezine yapılan ilk saldırı gerçekleşti. Patlama sonrası yangın bir süre devam etti ve birçok vatandaş yaralandı. Lviv'deki internet sağlayıcılarındaki veri akışı yavaşlamaya başladı. NATO, Lviv'e düzenlenen saldırı öncesinde gerçekleştirdiği zirvede ittifakın doğu kanadını yani Polonya-Ukrayna sınırının da yer aldığı bölgeyi güçlendireceğini açıklamıştı. Bu açıklama sonrasında Rusya'nın Lviv'de şehir merkezine ilk defa direkt olarak saldırması NATO'ya bir uyarı mahiyetinde. Rusya'ya uygulanan yaptırımlar Rusya ekonomisini güçsüzleştirerek parasının değerini düşürmeye devam ederken, Ukrayna'nın aldığı zayıflar da hızla artmaya devam ediyor. Rusya'nın ni-

hai amacı Kiev'i ele geçirmek ve Kiev'e girmeden geri adım atarak müzakere masasına oturması beklenmiyor. Kiev dahil birçok Ukrayna şehri Rusya tarafından çevrelenmiş durumda.

Batı ve batı menşei firmaların Rusya'ya karşı ağır yaptırımları devam ederken savaşın kısa vadede sonlanması uzak bir ihtimal gibi gözükmemekte. Türkiye, jeopolitiği sebebi ile Rusya- Ukrayna Savaşı açısından büyük önem taşıyor ve savaşın ilk günlerinden bu yana bu savaşta herhangi bir tarafta olmadığını sürekli olarak yineliyor. Savaş başlamadan önce Türkiye, iki ülke arasında arabulucu olacağını Cumhurbaşkanı Sözcüsü İbrahim Kalın'ın "Türkiye Rusya ile Ukrayna arasındaki gerilimi azaltmak için her türlü rolü üstlenmeye hazırdır. Bu bağlamda Cumhurbaşkanı Erdoğan her iki ülke lideriyle görüşmeler yürütmektedir ve aralarındaki sorun ve anlaşmazlıkları çözmek üzere kendilerini Türkiye'ye davet etmiştir" sözleriyle zaten dile getirmişti. Almanyada bir gazete, geçtiğimiz günlerde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Putin arasında gerçekleşen telefon görüşmesi

hakkında Türkiye'nin arabuluculuğu üzerine bir yorum yazısı yayımladı. Yazıda; "Türkiye için Ukrayna krizi fırsat kadar tehlike de teşkil ediyor. Uzun sürecek bir savaştan Türkiye ekonomik olarak olumsuz etkilenebilir ve boğazlar üzerindeki kontrolü nedeniyle bir NATO üyesi olarak askeri anlamda çatışmanın içine çekilebilir. Ancak Türkiye aynı zamanda Rusya ve Ukrayna ile kurduğu iyi ilişkiler nedeniyle olası bir arabulucu olarak avantajlı konumda. Erdoğan bir kilit figüre dönüşebilir ve bu şekilde NATO ülkesi Türkiye'nin Rusya ile Batı ittifakı arasında daha bağımsız bir rol oynamasına yardım etme yönünde uzun süredir devam eden stratejisini ilerletebilir. Böylece Erdoğan, ülkesini daha önemli bir bölgesel güç haline getirebilir" cümlelerine yer verildi.

Türkiye, hala başta belirlediği strateji ile devam ediyor. Bu savaşta Türkiye konumu gereği arabulucu rolünde. İyi bir diplomasi ve aktif tarafsızlık politikası ile bu savaşı bitirebilecek hamleleri gerçekleştirebilir ve savaştan başarılı bir şekilde çıkabilir.

Helin TOĞAY

RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NDA TÜRKİYE'NİN ARABULUCU ROLÜ



Azerbaycan'ın Dışişleri Bakanı Ceyhan Bayramov, Ermenistan ile olan ilişkilerinin düzelmesi amacıyla 5 madde içeren belge gönderdiğini ve geri dönüş beklediğini açıkladı. Bununla beraber "Ermenistan samimi bir şekilde müsabeblerin normalleştirilmesini istiyorsa, bu onlar için çok güzel bir fırsattır" diye belirtti. Azerbaycan-Ermenistan ilişkisinin ele alındığı ve Anadolu Ajansının küresel iletişim ortağı olan "Antalya Diplomasi Forumu 2022" gerçekleştirildi. Bayramov, Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki ilişkilerinin olmamasının ana nedenini "işgal faktörü" olarak nitelendirdi. Sözlerine "Herkes biliyor ki 30 yılı aşkın süredir, 90'lı yılların başlarından bu yana Ermenistan, Azerbaycan topraklarını güç kullanarak işgal etmiştir ve Azerbaycan vatandaşları yerlerinden edilmiştir." diyerek devam etti. Azerbaycan Dış İşleri Bakanı Bayramov, Azerbaycan'ın lehine alınan dört BM Güvenlik Konseyi kararına rağmen işgale ilişkin bir sonuç alınmadığını işaret ederek, "Bu da ilişkilerimizin kurulmasına esas engel teşkil etmiştir" ifadesini öne sürmüştür. 27 Eylül 2020 tarihinde Ermenistan'ın işgali altında olan toprakların kurtarılması amacıyla başlayan 44 günlük

Vatan Savaşı'ndan sonra Bayramov Azerbaycan'ın bu konu hakkında verdikleri mesajların çok net olduğunu nitelendirdi. Bayramov cümlelerine "Mesaj şundan ibaretti: İlişkilerimizin aleyhine sebep olan 'işgal' faktörü artık ortadan kalktı. Bu durumda Azerbaycan tarafı, geçmişin tüm zorluk ve sorunlarına rağmen Ermenistan ile ilişkilerin normalleşmesinden yanadır" diye devam etti.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in Ermenistan'a barış hazırlamaya hazırız mesajını hatırlatan Bayramov dediklerine şunları ekledi: "Bir yıla yakın süredir Ermenistan tarafından bizim teklifimize herhangi bir karşılık verilmemiştir. Azerbaycan tarafı iyi niyetini göstermek için, bu yakınlarda Ermenistan'a yeni bir teklifte bulundu. Teklif, Ermenistan kendinin hali hazırda ateşkes üzerinde çalışmaya hazır olmadığını düşünüyorsa, ateşkes konusu büyük kapsamlı bir belge olabilir çünkü... Biz Ermenistan tarafına, Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesini özünde ihtiva eden bazı temel ilkeler önerdik. Devletler arası ilişkilerin düzenlenmesine dair temel ilkelere ve geleneklere uygun görüş bildirdik ve bunu teyit ettik. Dedik ki, 'Bazı

ilkeler temelinde ilişkileri geliştirmeye hazırız.' Ermenistan'ın bunlara bakıp görüşünü bildirmelidir. Ermenistan samimi bir şekilde münasebetlerin normalleşmesini istiyorsa, bu onlar için çok güzel bir fırsattır. Yakın zamanda Ermenistan'ın yanıtı belli olacak ve bundan sonra buna uygun adımları tabii biz atacağız". Bayramov bu teklif hakkında yakın bir zaman diliminde iletildiğini söyledi. Beraberinde ise "Bir sayfalık belge. Temel ilkeler belirlendi ve bu ilkeler teklif edildi. Ermenistan tarafının ilişkilerin normalleşmesini istiyorsa onlar bu teklife yaklaşımlarını hemen bildirmeli. Yalnız şunu belirtmeliyim ki o belgede kayda geçen ilkelerin hepsi, uluslararası ilişkilere dair ilkelere, orada hiç bir olağan dışı yorum yoktur" dedi. Bayramov Azerbaycan'ın çok kez üstünde durduğu Azerbaycan ile Ermenistan'ın arasındaki sınırların belirlenmesi konusudayapılan tekliflerinin içinde olduğunu söyledi. Cümlelerine Azerbaycan'ın bu meseleyi çözmek için teklif yaptığını fakat Ermenistan'ın önkoşullar sunduğunu ekledi. Bu sürecin başlaması için önkoşulların kabul edilemez olduğunu söyleyen Bayramov sözlerine şu şekilde devam etti, "iki taraflı bir iş birliği grubu kurulmalı ve bu grup çalışmalarına başlamalıdır".

Bayramov, Azerbaycan'ın Ermenistan'a yaptığı teklif hakkında "Beş ana madde var. Görüşlerimiz beş maddede listelendi" dedi. Ermenistan'a yapılan bu teklifin bir yıl önce yapıldığını bir yanıt alamadıklarını hatırlatan Bayramov, "Şimdi Ermenistan tarafının ne kadar samimi olduğunu şimdi bu ikinci teklife vereceği cevaba bakarak yakın zamanda göreceğiz" dedi.

Ceren KILINÇ

PARİS AVRUPA BİRLİĞİ LİDERLER ZİRVESİ



Avrupa Birliği üyesi olan 27 ülkenin liderleri, AB Dönem Başkanı Fransa'nın ev sahipliğinde Paris'in yakınlarında bulunan Versay Sarayı'nda bir araya gelecekler. AB Liderler Zirvesi iki gün sürecek ve Ana başlıkta ise Rusya-Ukrayna savaşının farklı boyutlarıyla tartışılması yer alıyor.

Yaptırımlar

Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısını sebebiyle uygulanan yaptırımların etkisini değerlendiren liderler beraberinde muhtemel yaptırımları da ele alacaklar. Rusya'nın yaptırımlar hakkında atılacak ek adımlara vereceği karşılığı da tartışılacak. SWIFT sisteminden atılması muhtemel ilave Rus bankaları konusu liderler tarafından görüşülecek. Liderlerin masasında olacak bir başka şey ise, Rusya'ya yönelik ek yaptırımların hangi durumda kullanılacağı konusudur. Bu konunun gündeme gelmesindeki sebep ise Bazı ülkelerin limanlarını Rus gemilerine kapatılmasından dolayıdır. Rus enerji sektörüne sıkı yaptırım istenmesi durumu AB üyelerini ikiye bölüyor. AB üyesi olan bazı ülkeler bunu isterken, Rus gazına aşırı bağımlı olan ülkeler bunu kabul etmiyorlar.

Ukrayna'nın AB Üyeliği

Gündemde olan bir başka konu ise Ukrayna'nın yapmış olduğu AB üyelik başvurusudur. Ayrı-

ca Ukrayna'ya verilebilecek manevi destekte konuşulacak. Ukrayna'nın beraberinde Moldova ve Gürcistan da AB'ye üyelik için başvurdu. Bu ülkelere verilecek olan sinyal de konuşulacak. Ukrayna'nın hızlandırılmış sistemle AB'ye dahil edilmesini isteyen bazı AB üyesi ülkeler mevcutken Batı Avrupa ülkeleri ise üyeliğin uzun bir süreçten oluştuğunu ve gerekli olan kriterlerin tamamlanmasını istiyor. Liderlerin bu konuda uzun soluklu tartışmalar yaşanması bekleniyor.

Ukrayna'nın kriterlere bakılmaksızın öne geçmesini AB'ye uzun yıllardır katılım sürecinde olan ülkeler tarafından uygun bulmuyorlar.

Ukrayna'nın Ortak Pazara ve AB enerji piyasalarına erişiminin sağlanması da tartışılacak başka bir konudur.

Sığınmacılar

2015-2016 döneminden bu yana kadar olan AB'nin karşılaştığı mülteci konusu liderler tarafından analiz edilecek. Geçtiğimiz 2 haftada Ukrayna'dan gelen 2 milyon sığınmacıya ve yeni gelecek olan sığınmacılara nasıl destek olunacağı AB liderleri tarafından tartışılacak. AB sığınanları sıcak karşılayacak tavırdadır. Sorunun ekonomik ve siyasal boyutu AB tarafından ele alınacak.

Savunma

Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı

beraberinde Avrupa'da güvenlik konusunu ön plana çıkardı. Almanya savunma harcamalarını arttıracığını açıkladı ve AB liderleri de Almanya ile aynı fikre sahipler. Savunma harcamalarını ve kapasitesini yükseltmek konusunda aynı fikre sahipler. Liderler tarafından bu alanda atılabilecek yeni adımlar ele alınacak.

Enerji

Rusya'ya doğal gaz, petrol ve kömürde olan bağımlılıklarını düşürmek üzere atılabilecekleri adımlar liderler tarafından tartışılacak. Rusya'ya olan bağımlılığı hızla azaltmak konusunda üye ülkeler ortak hedef belirlenmiş. Son zamanlarda artış gösteren petrol ve doğal gaz vb. ürünlerinde fiyatları üyeler tarafından değerlendirilecek beraberinde alınan tedbirler tartışılacak. Elektrik piyasalarının işleyişini değiştirilmesi bazı AB üyeleri tarafından isteniyor. Bu konu ve buna benzeyen enerji konularında strateji belirlenmesi amaçlanıyor. Dışa bağımlılık konusuna da değinilecek. Çünkü küresel buğday piyasasının yüzde 30'unu Ukrayna ve Rusya oluşturuyor. Piyasalarda dalgalanma mevcut. Üye ülkelerin gıda konusunda neler yapabileceği liderler seviyesinde tartışılacak.

Ceren KILINÇ

KRİZİN YENİ İSMİ: ENERJİ



Küresel ekonomi aylarca devam edebilecek bir enerji krizi ile karşı karşıya geliyor. Bu kriz son bulduğunda bazı ekonomilerin resesyona yani negatif büyümeye girmesi muhtemel.

Amerikalı enerji uzmanı ve "Petrol" ve "Enerjinin Geleceği" gibi kitapların yazarı olan Daniel Yergin, enerji piyasasının 1970 yıllarındakine benzeyen bir krize doğru gitmekte olduğu konusunda ciddi bir uyarı yayınladı. Petrolün varili 130 doların üstüne çıkmışken ve neredeyse her gün benzin ve yakıt fiyatlarına zam uygulanırken "Kriz olacak ne var? Kriz gelmemiş miydi?" diyebilirsiniz fakat Yergin'in bahsetmiş olduğu kriz, fiyatlarda kendini gösterecek türden bir kriz değil, arz konusunda kısıntılar yaşatacak bir kriz.

Rusya, tüketilen küresel petrolün 10'da 1'ini karşılamaktadır. Yergin, günde 7,5 milyon varil ihracat yapan Rusya'ya uygulanan yaptırımların petrol satışlarını etkileyeceğine inanıyor. Biden, ABD'nin Rusya'dan enerji satın almayı bırakacağını bir gün önce açıklamıştı. Bu noktada günlük 672.000 varil ithalat sona erecek. Bu, Rusya'nın toplam ihracatının %9'unun üretilemeyeceği anlamına geliyor. Toplam ABD petrol ve petrol ürünü ithalatının %8'i. Bu tür yaptırımlar Rusya'yı tek başına öldürmeyebilir, ancak ABD bu talebi başka kaynaklardan karşılamaya çalışacağı için zarar verir ve küresel piyasaları sıkıştırır.

Diğer ülkeler ABD'yi takip edecek mi?

İngiltere, Rusya'dan petrol ithalatını yıl sonuna kadar durduracağını açıkladı. AB ayrıca Rus gaz ve petrolüne olan bağımlılığını azaltma planları üzerinde çalıştığını duyurdu. Rusya enerjisine bağımlı olan Avrupa, ABD'yi hemen izlemeyecek ancak yaptırımlar doğrudan Rusya'nın enerji arzını hedef almasa da Rusya'nın piyasaya gaz ve petrol arzı azalabilir. Ayrıca, şu anda pek olası olmasa da Rusya yaptırımlara misilleme olarak Avrupa'ya enerji arzını kesebilir.

Ya Rusya ürettiği petrolü satamazsa?

Rusya Başbakan Yardımcısı, Rus petrol ve gazı için uluslararası pazarlara erişimin engellenmesinin "felaket" sonuçlara yol açabileceğini belirtti. JPMorgan, Rusya'nın etkiyi abartmış olabileceğini, ancak Brent'in yıl sonuna kadar varil başına 185 dolara yükselebileceğini söyledi. Goldman yaklaşık 175 dolar tahmin ediyor. Bunlar çok yüksek seviyeler ve hiç dikkate

alınmadı. Bir şekilde tüm dünyayı etkileyecek. Krizi hafifletmenin bir yolu, Rusya dışındaki arzı artırmaktır. OPEC üretimi artırabilir ve artırmalıdır. İran petrolünü tekrar piyasaya sürmek de bir seçenek. İranda piyasaya giren günlük 1 milyon varil, Rusya'nın açtığı açığı kapatmasa da bir nebze olsun rahatlatacaktır. Ayrıca Rusya, ABD'ye satamamış olduğu petrolü diğer pazarlara satacak ve bu pazarlara giren Rus dışı petrol Rusya'dan satın alanlara yönlendirilecek, bu sayede toplam arz çok fazla etkilenmeyecek. **Türkiye ne kadar etkilenecek?**

Bu süreçten en çok etkilenen ekonomilerden biriyiz. Bu tür krizler ve fiyat şokları, artık kontrolden çıkmış olan enflasyonu yükseltebilir ve hatta büyümeyi azaltabilir. Son altı ayda akaryakıt fiyatları artarken, benzin fiyatları %162, motorin fiyatları %212 arttı. Sonuç olarak hem sektörler hem de haneler, zayıf TL nedeniyle derin bir enerji şoku dönemi yaşadı. Bu artan etkinin kısa ve orta vadeli sonuçları hızla değerlendirilmeli ve acil önlemler alınmalıdır. Türkiye'nin yüksek enflasyon dönemi böyle bir petrol krizinin ardından başladı. 1970'lerin başındaki OPEC petrol kriziyle birlikte fiyatlar fırladı ve dünya arz sorunları yaşadı; Türkiye gibi ülkelerde büyüme yavaşladı ve enflasyon patladı. Türkiye, OPEC krizine tek haneli enflasyon veya düşük çift haneli enflasyonla yanıt verdi. Ne yazık ki Rusya kriziyle daha yüksek enflasyonla karşılaştık. Bu işleri daha da zor bir hale sokuyor.

Dilara ÇETİN

Doç. Dr. Fahri ERENEL
Öğr. Gör. Şule KILIÇARSLAN
Arş. Gör. Ahmet GEDİK,
Muhsin Emre ÇALIŞKAN, Kadir YILDIRIM,
Öğr. Gör. Şerife Seda BOZPOLAT
Dilara ÇETİN, Helin TOĞAY, Emir TÜRK, Ceren KILINÇ

Yayın
Danışmanı
Editörler

Grafik Tasarım
Muhabirler

E Posta
Instagram
Twitter
Web
Adres

Tel

guvsam@istinye.edu.tr
isuguvsam
@isuguvsam
guvsam.istinye.edu.tr
GÜVSAM, İstinye Üniversitesi Topkapı Kampüsü
Maltepe Mah. Edirne Çırpıcı Yolu No: 9
Zeytinburnu/İstanbul
0850 283 60 00